

Zvířádky

Proč Zvířádky? Původně jsme tvořili příběhy, ve kterých vystupují zvířata. Protože jsme chtěli jejich životy přiblížit menším dětem, automaticky jsme mluvili o pohádkách.

Zvířata v našich příbězích mají lidská jména, žijí své příběhy, prožívají emoce, přemýšlejí a mluví. Jak práce postupovala, bylo nám jasné, že o klasické pohádky se rozhodně nejedná. Nejde o fiktivní příběhy. Bajky to také nejsou, naši zvířecí hrdinové nejsou přemoudří, oni jen žijí své životy. Nemůžeme přece klamat lidi tím, že na obálku napíšeme *pohádky*, když uvnitř žádnou nenajdou. Nazvat vše *zvířecí příběhy* nám zase připadalo málo kreativní! Zvířádky jsou slovní hříčkou a kompromisem k literárnímu útvaru – pohádkám.

Většina Zvířádek nás napadla při poznávání přírody s našimi dětmi, kterým tímto děkujeme.

Návod k použití pro rodiče (děti, ty si poradí)

1. Prohlédněte si obrázky a povídejte si s dětmi o tom, co vidíte.
2. Přečtěte si Zvířádky.
3. Vybarvujte omalovánky.
4. Čtete Zvířádky, ve kterých není uváděno, o jaký jde druh, a nechejte děti hádat, o jaké zvíře jde.

Pídalka Lenka

Sluníčko se začíná objevovat ráno později, večer dřív zapadá a už také tolik neheje. Protože je

méně slunečního svitu, tak se listy stromů začínají zbavovat zelené barvy. Zelené barvivo v listech stromů se podílí na dýchání stromů a nedostatek slunečního světla způsobí, že odumře. Listy se přebarví do rozličných odstínů žluté, hnědé, některé se rozmaříle zbarví do odstínů červené a oranžové. Tyto barvy jsou v listech přítomné v průběhu celého roku, jen jsou překryty zeleným barvivem. Změny zbarvení rostlin v naší přírodě jsou neklamným znamením, že přichází podzim. Dalším jasným znamením podzimu je, že se stromy začínají zbavovat listů. Samozřejmě existují i výjimky, např. dub zimní si listy zbarvené do hněda ponechává celou zimu.

Po kmenu jabloně ve školní zahradě se šplhá drobný hnědý motýlek. Je to maminka Pídalky Lenky, která v pozdním podzimu šplhá po kmenech stromů a klade na kmen a větve jednotlivá vajíčka. Napadlo vás, jak maminka Pídalky Lenky přijde na to, že má začít klást vajíčka? Stejně jako my víme, když pocítujeme hlad a žízeň, že se musíme najíst a napít, stejně i ona cítí, že v jejím těle dozrávají vajíčka, z kterých se vylíhne další generace píďalek. Dospělé píďalky, což jsou již dříve zmiňovaní malí motýlci, žijí jen velmi krátce. Samičky hynou hned po naklazení vajíček. Smutné, ale ve světě hmyzu je to naprosto běžné.

Pídalka Lenka je v tuto chvíli vajíčko, které její maminka nakladla do praskliny v kůře jabloně. Jako

vajíčko strávila Lenka celou zimu. Měla velké štěstí, protože zima byla mírná a přežila ji Lenka i velké množství jejich sourozenců. Silné mrazy totiž mohou způsobit vymrznutí a úhyn většiny vajíček!

Z vajíček se na jaře vylíhly housenky. Z Lenky je pohledná, štihlá, zářivě zeleně vybarvená housenka. Proti běžným housenkám jí, i ostatním píďalkám, chybí středové nožky. Díky tomu se nemůže pohybovat jako ostatní obyčejné housenky, ale má typický „pídalkovský“ pohyb. Zadní část těla přisune k přední, takže se uprostřed prohne do oblouku, a pak přední část posune dopředu. Housenky se vylíhly v době rašení pupenů na stromech. Pochutnávají si na pupenech, květech, rašících listech, později i na starších listech. Později okusují i plody a základy pecek a jader, zvláště u třešní, slivoní a jabloní. Na jabloni už toho k jídlu moc nezbyvá. Občas to připomíná závody, když se jednotlivé píďalky přesunují na místa, kde je ještě něco k snědku. Kdyby píďalky uměly mluvit, určitě by na sebe povolávaly: „Zaberte, vy píďalky! Kdo tam bude první!“ Lenka je stále hladová, ale na jabloni už není nic k snědku! Ona i její sourozenci slupli vše, co bylo na stromku k jídlu, stejně jako se my lidé vrháme na naše lidské dobroty! Například na domácí tvaroh, čerstvé pečivo, dobrou kávu... Lenku zachráni od hladu další „pídalkovská“ dovednost. Umí vy-

pouštět hedvábné vlákno! Využije silnějšího větru, vypustí vlákno, kterého se přidržuje, a „šup“, vítr ji přenesl na vedlejší strom!

Píďalky obývají různé typy listnatých a smíšených lesů, ale také remízky, parky a zahrady. Lenka měla velké štěstí, že se narodila ve školní zahradě, která je pečlivě udržovaná, nejsou zde žádné staré stromy, ve kterých by mohli hnízdit ptáci, zahrada je hojně využívána, celý den zde pobíhají děti, takže se zde ptáci moc nezdržují. Taková šťavnatá píďalka je totiž pro každého ptáčka vítanou pochoutkou!

V červnu Lenka přestane být hladová, pomalinku „přepíďalkuje“ ze stromu na zem, kde se v opadlém listí zakuklí.

V pozdním podzimu se ze zakuklené Lenky vyklubuje malý nenápadný motýlek, který si vyleze na strom, aby zde nakladl vajíčka.

Stromové zvířátko Lenka

Sluníčko se začíná objevovat ráno později, večer dřív zapadá a už také tolik nehřeje. Protože je méně slunečního svitu, tak se listy stromů začínají zbavovat zelené barvy. Zelené barvivo v listech stromů se podílí na dýchání stromů a nedostatek slunečního světla způsobí, že odumře. Listy se přebarví do rozličných odstínů žluté, hnědé, některé se rozmařile zbarví do odstínů červené a oranžové. Tyto barvy jsou v listech přítomné v průběhu celého roku, jen jsou překryty zeleným barvivem. Změny zbarvení rostlin v naší přírodě jsou neklamným znamením, že přichází podzim. Dalším jas-

ným znamením podzimu je, že se stromy začínají zbavovat listů. Samozřejmě existují i výjimky, například zimní si listí zbarvené do hněda ponechává celou zimu.

Po kmenu jabloně ve školní zahradě se šplhá drobný hnědý motýlek. Je to maminka Lenky, která v pozdním podzimu šplhá po kmenech stromů a klade na kmen a větve jednotlivá vajíčka. Napadlo vás, jak maminka Lenky přijde na to, že má začít klást vajíčka? Stejně jako my víme, když pocítujeme hlad a žízeň, že se musíme najíst a napít, stejně i ona cítí, že v jejím těle dozrávají vajíčka, z kterých se vylíhne další generace. Dospělci, což jsou již dříve zmiňovaní malí motýlci, žijí jen velmi krátce. Samičky hynou hned po naklazení vajíček. Smutné, ale ve světě hmyzu je to naprosto běžné.

Lenka je v tuto chvíli vajíčko, které její maminka nakladla do praskliny v kůře jabloně. Jako vajíčko strávila celou zimu. Měla velké štěstí, protože zima byla mírná a přežila ji Lenka i velké množství jejích sourozenců. Silné mrazy totiž mohou způsobit vymrznutí a úhyn většiny vajíček!

Z vajíček se na jaře vylíhly housenky. Z Lenky je pohledná, štíhlá, zářivě zeleně vybarvená housenka. Proti běžným housenkám jí chybí středové nožky. Díky tomu se nemůže pohybovat jako ostatní obyčejné housenky, ale má typický pohyb. Zadní část těla přisune k přední, takže se uprostřed prohne do oblouku, a pak přední část posune dopředu. Housenky se vylíhly v době rašení pupenů na stromech. Pochutnávají si na pupenech, květech, rašících listech, později i na starších listech. Poz-

ději okusují i plody a základy pecek a jader, zvláště u třešní, slivoní a jablek. Na jabloni už toho k jídlu moc nezbyvá. Občas to připomíná závody, když se jednotlivé housenky přesunují na místa, kde je ještě něco k snědku. Kdyby uměly mluvit, určitě by na sebe povolávaly: „Přidejte, kdo tam bude první!“ Lenka je stále hladová, ale na jabloni už není nic k snědku! Ona i její sourozenci slupli vše, co bylo na stromku k jídlu, stejně jako se my lidé vrháme na naše lidské dobroty! Například na domácí tvaroh, čerstvé pečivo, dobrou kávu... Lenku zachráni od hladu její další dovednost. Umí vypouštět hedvábné vlákno! Využije silnějšího větru, vypustí vlákno, kterého se přidržuje, a „šup“, vítr ji přenesl na vedlejší strom!

Lenka měla velké štěstí, že se narodila ve školní zahradě, která je pečlivě udržovaná, nejsou zde žádné staré stromy, ve kterých by mohli hnízdit ptáci, zahrada je hojně využívána, celý den zde pobíhají děti, takže se zde ptáci moc nezdržují. Taková šťavnatá housenka je totiž pro každého ptáčka vítanou pochoutkou!

V červnu Lenka přestane být hladová, pomalinku se přesune ze stromu na zem, kde se v opadlém listí zakuklí.

V pozdním podzimu se ze zakuklené Lenky vyklubuje malý nenápadný motýlek, který si vyleze na strom, aby zde nakladl vajíčka. ●

Jaroslav Hlinský,
Alcedo Vsetín,
www.alcedovsetin.cz
Ilustrace Lenka Novotná